

KALB-İ SELİM KURTULUŞA ERDİRİR¹

Dinimizde kalbin çok önemli bir yeri vardır. Cennet kapısını açacak anahtarımız olan “imanımız” kalbin tasdikinden ibarettir. Bütün ibadetlerimizin temeli olan “niyet” de kalpte gerçekleşir ve ibadetlerimize, “niyetimizin sırf Allah için olması” hâlinde sevap verilir.²

Kalbimiz, Rabbimizin çok değer verdiği, devamlı surette bakıp kontrol ettiği³ bir merkezimizdir. Bu sebeple onu kötü duygulardan arındırmamız, dinin tavsiye ettiği güzel hâl ve davranışlara sahip kılmamız gerekir. “Kalb-i selim”; küfür, şirk, şüphe, cehalet ve kötü huylardan arınmış, iman esaslarına samimiyetle inanmış, sünnete gönülden bağlı, bidatlerden uzak duran, mal ve evlât sahibi olduğu için şımarmayan, bir kalp demektir. Rabbimizin huzuruna “kalb-i selim” ile çıkabilmeyi başardığımız takdirde;

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَةً فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّاتِي

“Ey huzur içinde olan nefis! Sen O’ndan razı, O da senden razı olarak Rabbine dön! (İyi) kullarımın arasına gir. Cennetime gir.”⁴ hitabı bizleri beklemektedir.

Tekrarı olmayan ebediyet sınavımızda başarılı olabilmemiz için, her davranışımızda dünya-âhiret dengesini korumamız ve bunun sonucu olarak Allah’a selim/arınmış bir kalp ile kavuşmamız şarttır. Zira bu ayetle birlikte başka ayetlerde de⁵ vurgulandığı gibi; “Allah’ın huzuruna selim/arınmış bir kalple çıkmaktan başka hiçbir şeyin faydası yoktur.”

Bağdatlı Ruhi bu ayeti şiir diliyle şöyle ifade etmiştir:

“Sanma ey hace ki senden zer u sim isterler,

Yevme la yenfeu’da kalb-i selim isterler..!”

Yani, “Zannetme ki, ahiret gününde senden altın ve gümüş isterler, o gün senden kalb-i selim isterler!”

“Hani o, Rabbine temiz bir kalple gelmişti.”⁶

İnsanın dünya ve ahiret saadeti kalbinin selametine bağlıdır. Çünkü kıyamet gününde Allah’ın azabından kurtulup ebedî cennet nimetlerini ancak selim kalp sahipleri elde edecektir. Mevlamız bu konu hakkında şöyle buyuruyor:

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

“O gün ki ne mal fayda verir ne oğullar! Allah’a arınmış bir kalp ile gelen başka.”⁷

Evet, bu dünyada birçok şeye sahip olabiliriz. Büyük bir servetin üzerinde oturuyor olabiliriz. Önemli bir makamda işimiz olabilir. Geniş bir sosyal çevreye, kalabalık bir aile yapısına sahip olabiliriz. Ancak tüm bu nimetler, bizim inançlı ve ahlaklı bir

¹ Bu konu, Mustafa GÜNEY ve Dr. Zafer KOÇ’UN “Kur’an’dan Öğütler” adlı kitaptaki yazılarından derlenerek hazırlanmıştır.

² Buhârî, “İmân”, 41; Müslim, “İmâret”, 155.

³ Müslim, “Birr”, 33.

⁴ Fecr, 89/28-30.

⁵ Sâffât 37/84; Kâf, 50/33.

⁶ Sâffât, 37/84.

⁷ Şuara, 26/88-89.

insan olmamızla bir değer kazanır. İşte yukarıdaki ayette, tüm dünya nimetlerinin burada kalacağı, ahirete götürülecek yegâne şeyin ise, temiz bir kalp olduğu belirtilmektedir.

Peki! Kalp temizliği nasıl olacaktır? Kalbin selameti Allah'ın bize haber vermiş olduğu şeylere ters düşen kötülüklerden ve nefsin Allah'ın emir ve nehiyelerine zıt olan isteklerinden kalbimizi korumakla gerçekleşir. Böylece fitrata uygun bir kalbe sahip olan kimse, kötü düşüncelerden uzaklaşacağı gibi, bu kötülükleri yapmaya da asla yanaşmaz, uzak durur. Bedenimizin birtakım hastalıklardan dolayı rahatsızlanması ve vücut sağlığımızı yitirmemiz her zaman mümkündür. Dolayısıyla sağlığımızı muhafaza etmek ve hastalanmamak için nasıl kendimizi soğuk ve sıcaktan koruyor, uygun elbiseler giyiyorsak, kalp hastalıklarına karşı çok daha fazla hassasiyet göstermeliyiz. Çünkü kalp sağlığımız, beden sağlığımızı korumaktan daha zordur ve daha uzun zaman alır. Kötü duygu ve düşüncelerden kurtulmanın yolu, kalbi korumakla sağlanabilir. Zira günahlar kalbimizi yaralar, parçalar ve bizi tüm güzel duygu ve düşüncelerden uzaklaştırır. Ayette, günahların kalbi kararttığı, paslandırdığı belirtilmektedir:

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

“Hayır hayır! Doğrusu onların kazanmakta oldukları kalplerini paslandırmıştır.”⁸

Tertemiz, pırl pırl yaratılan insan, zamanla çevrenin etkisiyle kirlenmeye başlar. Aynanın üzerindeki tozlar zaman aralıklarıyla silinmeyince bir süre sonra cismi göstermez hâle geldiği gibi, günahlar da kalbi kaplar. Sevgili Peygamberimiz (s.a.s), kalbin günahlarla kirlenmesini şöyle açıklamaktadır:

“إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَخْطَأَ خَطِيئَةً نَكَتَتْ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةً سَوْدَاءَ فَإِذَا هُوَ نَزَعَ وَاسْتَغْفَرَ وَتَابَ سَقَلَ قَلْبُهُ، وَإِنْ عَادَ زِيدَ فِيهَا حَتَّى تَعْلُو قَلْبَهُ وَهُوَ الرَّانُ الَّذِي ذَكَرَ اللَّهُ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ.”

“İnsan, bir günah işlediğinde gönlünde siyah bir nokta belirir. Eğer kişi, günahına tövbe eder, pişman olursa, o siyahlık gider, yeri yeniden parlar.”⁹

Kalbin kararmasının ve hastalıklı bir hâle gelmesinin birçok sebepleri vardır. Nedir bunlar diye baktığımızda, en başta Allah ve O'nun dini hakkında şüpheye düşmek ve maazallah inancı yitirmek gelir. Bunu takip eden şey ise insanın hiçbir kaide ve kural tanımadan, nefsinin istekleri doğrultusunda hareket etmesidir. Şüphesiz ki nefis, insana her türlü kötülükleri yaptırmaya çalışır. Öyle ki nefis artık ilahlaşır. Günahlara dalan ve kalbini kirleten insanı Mevlamız şöyle tanımlamaktadır:

أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا

“Kendi nefsinin arzusunu kendisine ilah edineni gördün mü?...”¹⁰

Ahirette Rabbimizin huzuruna salim bir kalple çıkabilmemiz için Dinimizin yasakladığı her türlü günahı kaçınmamız gerekir. Çünkü günah bir iç çöküntü, bir terslik ve fitratla zıtlıktır. Günaha giren kimse, kendini vicdani azaplara ve kalbî sıkıntılara bırakmış bir talihsiz ve bütün ruhi meleke ve kabiliyetlerini şeytana teslim

⁸ Mutaffifin, 83/14.

⁹ İbn Mâce, “Zühd”; 29; Müsned, 2/297.

¹⁰ Furkân, 25/43.

etmiş bir zavallı durumuna düşer. Bir de o günahı işlemeye devam ederse, bütün bütün ipi elden geçirir ve artık ne bir irade, ne bir direnme ne de kendini yenilemeye mecali kalır. Elbette hiç günah işlememe gücüne sahip değiliz. Zaman zaman bilerek ya da bilmeyerek birçok hata ve günahlarımız olmaktadır. Bu günahlar kalbimizi kirletir ama bu kiri silme ve yeniden kalbimizi temizleme yolunu yüce Allah bize bildirmiştir. Yeter ki günahlarda ısrar etmeyelim ve tövbe kapısına daima yönelelim. Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ اللَّهُ لَهُ وَلَا يَمُوتْ يَكْفُرْ بِالذُّنُوبِ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ

“Yine onlar, çirkin bir iş yaptıkları yahut nefislerine zulmettikleri zaman Allah’ı hatırlayıp hemen günahlarının bağışlanmasını isteyenler -ki Allah’tan başka günahları kim bağışlar- ve bile bile, işledikleri (günah) üzerinde ısrar etmeyenlerdir.”¹¹

Bu ayetten de anlaşılacağı gibi Allah (c.c) bizi daima tövbeye çağırmakta ve günahlarımızı affedeceğini belirtmektedir. Ta ki kendi katına, günahlarla kirlenen bir kalple değil, temiz bir kalple çıkalım. Bazen insan günahlarla kirlenen kalbinin artık arınmayacağını sanır ve ümitsizliğe düşebilir. Asla böyle bir kanaate varmamalıyız. Çünkü Allah’ın merhameti sonsuzdur ve her el açanı ve arınmak isteyeniyi affedeceğini bildirmiştir. Bir ayette bu müjde şöyle verilmektedir:

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

“De ki; ‘Ey kendilerinin aleyhine aşırı giden kullarım! Allah’ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Şüphesiz Allah bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.”¹²

Sevgili Peygamberimiz (s.a.s), insanın arınmasına işaret ederken bunun ilk önce kalpte gerçekleşeceğini bildirir:

أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ...

“Vücutta bir et parçası vardır. O sağlamsa, bütün vücut sağlam olur; o bozulursa bütün vücut bozulur. İyi bilin ki, işte o et parçası kalptir.”¹³

Hepimiz de ahirette cennet nimetleri ve cemelullah ile mutlu olmak isteriz. Kur’an-ı Kerim ve sevgili Peygamberimiz bunun yollarını açık bir şekilde göstermiştir. Bize düşen ise, bu emir ve yasaklara uymak, nefsimizin esiri olmadan temiz bir kalple Rabbimizin huzuruna çıkmaktır.

فَذَا أفلحَ مَنْ زَكَّاهَا “Kuşkusuz, Nefsini arındıran kurtuluşa ermiştir.”¹⁴

¹¹ Âl-i İmran, 3/135.

¹² Zümer, 39/53.

¹³ Buhârî, “İman”, 39; Müslim, “Müsâkât”,107; İbn Mâce, “Fiten”, 14.

¹⁴ Şems, 91/9.